

MULTILINGUAL ACADEMIC JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIAL SCIENCES

Information Handling Manner as Main Unifying Factor in Community Building

Christos Karageorgopoulos

To Link this Article: <http://dx.doi.org/10.6007/MAJESS/v2-i2/1393>

DOI: 10.6007/MAJESS/v2-i2/1393

Received: 27 September 2014, **Revised:** 23 October 2014, **Accepted:** 09 November 2014

Published Online: 25 December 2014

In-Text Citation: (Karageorgopoulos, 2014)

To Cite this Article: Karageorgopoulos, C. (2014). Information Handling Manner As Main Unifying Factor In Community Building. *Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences*, 2(2), 92–106.

Copyright: © The Authors 2014

Published by Knowledge Words Publications (www.kwpublications.com)

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) license. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors. The full terms of this license may be seen

at: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>

Vol. 2, No. 2, 2014, Pg. 92 – 106

<https://kwpublications.com/journals/journaldetail/MAJESS>

JOURNAL HOMEPAGE

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
<https://kwpublications.com/pages/detail/publication-ethics>

MULTILINGUAL ACADEMIC JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIAL SCIENCES

Ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας ως κύριος ενοποιητικός παράγοντας για τη συγκρότηση μιας κοινότητας

Χρηστος Καραγεωργοπουλος

Φυσικός, M.Sc in IT in Education, ΚΕΘΕΑ-ΕΞΟΔΟΣ (Εναλλακτικό Σχολείο Ενηλίκων), Λάρισα,
Ελλάδα.

Email: karageorgopoulos@hotmail.com

Information Handling Manner as Main Unifying Factor in Community Building

Christos Karageorgopoulos

Science Teacher, M.Sc in IT in Education, ΚΕΤΗΕΑ-ΕΧΟΔΟΣ (Alternative Adult School), Larisa,
Greece.

Email: karageorgopoulos@hotmail.com

Περίληψη

Η συγκρότηση μια ομάδας ανθρώπων ως κοινότητα αποτελεί έναν σημαντικό προβληματισμό εφόσον καθορίζει το επίπεδο αποτελεσματικότητας της ομάδας, την προσωπική ικανοποίηση και εξέλιξη των ατόμων, αλλά και επηρεάζει άμεσα τη σταθερότητα, τη διάρκεια και τελικά ακόμη και την ύπαρξη της ομάδας. Η επιθυμητή συγκρότηση μιας ομάδας ως κοινότητα εννοείται ως ατομική δέσμευση και ως συλλογική συμμετοχή. Ο σκοπός της εργασίας που στηρίχθηκε στη μεθοδολογία της Θεμελιωμένης Θεωρίας είναι διπλός: α) να αναδείξει εκ νέου τις εμπειρίες και τις πεποιθήσεις των ατόμων που αφορούν στη δραστηριοποίησή τους σε ποικίλες ομάδες β) να διατυπώσει μια συστηματική και επεξηγηματική θεωρία για τον τρόπο συγκρότησης μιας κοινότητας προτείνοντας τον «τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας» ως κύριο ενοποιητικό παράγοντα. Ως τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας ορίζεται ο τρόπος με τον οποίο κάθε πληροφορία δημιουργείται, επεξεργάζεται, νοηματοδοτείται, αξιολογείται και χρησιμοποιείται στο εσωτερικό της κοινότητας. Υπό αυτή την οπτική γωνία, η διαδικασία της συγκρότησης περνάει από τρία στάδια: το στάδιο της κατανόησης, το στάδιο της υιοθέτησης και το στάδιο της εφαρμογής του τρόπου πραγμάτευσης της πληροφορίας.

Λέξεις Κλειδιά: Τρόπος Πραγματούσης Της Πληροφορίας, Ατομική Δεσμευση, Συλλογική Συμμετοχή, Συγκροτηση Κοινότητας.

Abstract

Building a human community is a task beset with difficulties, since communities can have diverse levels of efficiency and this ultimately affects the personal satisfaction and development of its members but it also affects the stability, duration and (, and) even existence of the community. The desired building of a community requires personal commitment and collective participation of its members. The aim of my project that is based on the methodology of Grounded Theory is twofold: a) bring to the fore and shed light on the experiences and convictions concerning the activity of people in diverse communities, and b) to articulate a systematic and explanatory theory regarding the way a community is built with the aim to suggest that the manner of handling information is the main factor that unifies a community. As manner of handling information I understand the way in which every piece of information is created, elaborated, filled with content, evaluated and is used within a community. From this point of view the process of community building goes through three stages, that of understanding, that of endorsement and finally of applying the manner of handling information.

Keywords: Manner of Handling Information, Personal Commitment, Collective Participation, Community Building.

Εισαγωγή

Ένα βασικό χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης είναι η κοινωνικότητα και η έμφυτη ανάγκη που διακρίνει τον άνθρωπο να αισθάνεται μέλος μιας κοινότητας. Μέσα σε μια κοινότητα κάθε άνθρωπος συνδιαλέγεται με τους ομοίους του, αλληλεπιδρά και συγκροτεί την προσωπικότητά του. Αν και το παραπάνω είναι αναμφισβήτητο, αυτά που αλλάζουν με την εξέλιξη της κοινωνίας είναι ο τρόπος με τον οποίο οι κοινότητες εννοούνται, οι προϋποθέσεις που άπτονται της ομαλής λειτουργίας και επηρεάζουν τη δέσμευση των ανθρώπων και εν τέλει ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει η κοινότητα στην προσωπική ανάπτυξη των μελών της.

Μέχρι τα μισά περίπου του προηγούμενου αιώνα οι δυσκολίες που υπήρχαν στη μετακίνηση και την επικοινωνία δεν επέτρεπαν στους ανθρώπους να δραστηριοποιηθούν μακριά από τον τόπο της κατοικίας τους. Στις κοινότητες αυτές τα άτομα γνωρίζονταν προσωπικά και είχαν σχεδόν καθημερινή επαφή. Οι κοινότητες αυτές ήταν εσωστρεφείς, οι πληροφορίες στις οποίες είχαν πρόσβαση τα άτομα ήταν περιορισμένες και οι διαδικασίες τηρούνταν πιστά. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον όπου τα μέλη εντάσσονταν αντιγράφοντας πρότυπα συμπεριφοράς, αποδεχόμενα επεξεργασμένες πληροφορίες και στερεοτυπικές αντιλήψεις και όπου η ταυτότητα του μέλους συνδέονταν με την αναπαραγωγή μιας συγκεκριμένης νοοτροπίας και ενός παγιωμένου τρόπου θεώρησης της πραγματικότητας, τα περιθώρια εξέλιξης των μελών, αλλά και της κοινότητας ήταν περιορισμένα.

Ο 21^{ος} αιώνας έδωσε ευκαιρίες και δυνατότητες στους ανθρώπους που δεν υπήρχαν σε προηγούμενες εποχές επιτρέποντας τόσο την ελεύθερη διακίνηση ιδεών και πληροφοριών, όσο και την κοινωνική κινητικότητα. Κάθε άνθρωπος συνδέεται με διαρκώς περισσότερους ανθρώπους με τους οποίους δεν έχει προσωπική επαφή, έχει πρόσβαση σε μια πληθώρα πληροφοριών για όλα τα θέματα της καθημερινότητας τις οποίες μπορεί να καταναλώσει, να σχολιάσει, να διασταυρώσει την αξιοπιστία τους, να ασκήσει κριτική και την ίδια στιγμή να γίνει

ο ίδιος πηγή πληροφοριών δημοσιεύοντας και προβάλλοντας τις απόψεις του. Επίσης, κάθε άνθρωπος μπορεί να χαράξει μόνος του τόσο την επαγγελματική όσο και την εκπαιδευτική του πορεία μέσα από επιλογές που αφορούν στην εργασιακή του μεταπήδηση σε διάφορους επαγγελματικούς τομείς, αλλά και τη συμμετοχή του σε τυπικές και άτυπες δομές εκπαίδευσης και κατάρτισης. Οι χωρίς περιορισμούς δυνατότητες επικοινωνίας και συνεργασίας ανάμεσα σε ανθρώπους από κάθε γωνιά του πλανήτη οδηγεί στη διαρκή σύσταση ομάδων οι οποίες δημιουργούνται είτε από μεμονωμένα άτομα, είτε από οργανισμούς και οι οποίες αντέχουν στο χρόνο ή διαλύονται. Ωστόσο, κάθε ευκαιρία και δυνατότητα συνοδεύεται από κάποιες προκλήσεις. Μια τέτοια πρόκληση αφορά στον προσδιορισμό των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν στους ανθρώπους να μπορούν να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες της κάθε ομάδας που συμμετέχουν, να εντάσσονται σε ποικίλες ομάδες, να αποκτούν νέες γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες μέσα από τη συμμετοχή τους σε αυτές, να δημιουργούν οι ίδιοι ομάδες και ταυτόχρονα να διατηρούν την αυτονομία και την ευελιξία τους.

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Μια εκτεταμένη αναδρομή στη σχετική βιβλιογραφία έδειξε ότι ενώ υπάρχει σχεδόν καθολική συμφωνία για τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσφέρει η δημιουργία μιας κοινότητας, ωστόσο ο ενοποιητικός παράγοντας, το κοινό χαρακτηριστικό στο οποίο θα στηριχθεί ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η καλή λειτουργία της κοινότητας δεν βρίσκει σύμφωνους τους επιστήμονες του χώρου.

Αρχικά οι κοινότητες προσδιορίστηκαν με βασικό κοινό χαρακτηριστικό την τοποθεσία και τα όρια που σηματοδοτούν την κοινότητα (Preece, 2000) δίνοντας περισσότερο έμφαση στη συνύπαρξη ατόμων στον ίδιο χώρο και τον ίδιο χρόνο (Jones, 1997). Ένας διαφορετικός ορισμός της κοινότητας τονίζει περισσότερο την ύπαρξη κοινού ενδιαφέροντος ανάμεσα στα μέλη (Jones, 1997; Oren, 2000; Garber, 2004) ή πολύ περισσότερο ενός κοινού σκοπού (Scholer, 1996; Conrad, 2002). Η ισχύς και ο τύπος των σχέσεων ανάμεσα στα μέλη της κοινότητας αποτέλεσαν νέα βελτιωμένα κριτήρια για τον ορισμό της κοινότητας (Wellman, 1997; Preece, 2000). Όσον αφορά στο χώρο της εκπαίδευσης φαίνεται ότι οι κοινότητες, θεωρούμενες ως πρόσφορο πεδίο μάθησης, κερδίζουν διαρκώς έδαφος και αναγνώριση από τις νέες θεωρίες μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, σε αντίθεση με τις συμπεριφοριστικές και γνωστικές θεωρίες στις οποίες η βαρύτητα δίνονταν στην αλλαγή της συμπεριφοράς, στην ατομική γνωστική αλλαγή και στον κυρίαρχο ρόλο του εκπαιδευτικού, οι νέες κοινωνικοπολιτισμικές θεωρήσεις δίνουν έμφαση στο κοινωνικό πλαίσιο, στην ανθρώπινη επικοινωνία και στη συνεργασία. Οι κοινότητες μάθησης και οι κοινότητες πρακτικής αποτελούν τα δύο πιο σημαντικά μοντέλα κοινοτήτων τα οποία αναφέρονται συχνότερα ως το κατάλληλο υποστηρικτικό πλαίσιο στο οποίο μπορούν να στηριχθούν και γύρω από το οποίο μπορούν να συγκροτηθούν ποικίλες μαθησιακές δραστηριότητες σε κάθε επίπεδο και μορφή εκπαίδευσης, εφόσον η μάθηση εννοείται ως μια διαδικασία απόκτησης γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων μέσα από τη συμμετοχή στην κοινότητα. Ο ενοποιητικός παράγοντας και στις δύο μορφές κοινοτήτων μοιάζει να είναι ένα δίκτυο επικοινωνίας και συνεργασίας το οποίο είτε συνεπάγεται, είτε έπεται των καλών διαπροσωπικών σχέσεων.

Καταρχήν σε μια κοινότητα πρακτικής τα άτομα μοιράζονται έναν προβληματισμό ή το πάθος για αυτό που κάνουν, και αλληλεπιδρούν με κανονικό τρόπο ώστε να μάθουν να το κάνουν καλύτερα (Wegner, 1998; Stahl, 2000). Η συμμετοχή σε μια τέτοια κοινότητα προϋποθέτει μια

δέσμευση στο θεματικό χώρο, την ύπαρξη μιας κοινής δεξιοτήτας η οποία διακρίνει τα μέλη από τους υπόλοιπους ανθρώπους, αλλά και ένα πλήθος σχέσεων (Lave & Wenger, 1991; Wegner, 1998). Οι κοινότητες πρακτικής ενεργούν ως ζωντανή πηγή πληροφοριών για τα μέλη τους (Wegner, 1998) και δημιουργούν έναν ιδιαίτερο τρόπο επικοινωνίας και έκφρασης (Yates & Orlikowski, 1992).

Όσον αφορά στην κοινότητα μάθησης, αυτή έχει συζητηθεί ως εναλλακτική πρόταση της παραδοσιακής διδασκαλίας (Wilson & Ryder, 1996). Οι κοινότητες μάθησης αποτελούνται από άτομα που συνδέονται με φυσική θέληση, μοιράζονται κοινές αξίες και ιδανικά και επηρεάζουν το ένα το άλλο στη μαθησιακή διαδικασία (Kowch & Schwier, 1997). Οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στα άτομα κατευθύνονται τόσο προς την εκπλήρωση μαθησιακών στόχων και διεκπεραίωση εργασιών, όσο και προς την καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων (Hare & Davies, 1994). Η καλλιέργεια προσωπικών επαφών μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην ανάπτυξη δεσμών εμπιστοσύνης και αυτό κρίνεται απαραίτητο για να παραμείνουν τα μέλη αφοσιωμένα στη μαθησιακή διαδικασία και να ανταποκρίνονται στη συνεισφορά των άλλων (Garber, 2004).

Τέλος, είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί ότι η χρησιμοποίηση διαδικτυακής τεχνολογίας από πολλές ομάδες έχει δημιουργήσει πρόσθετο ενδιαφέρον αναφορικά με το ρόλο που μπορεί να έχει ένα λογισμικό ως ενοποιητικός παράγοντας. Όλα τα εργαλεία επικοινωνίας τα οποία αναφέρει η βιβλιογραφία όταν περιγράφουμε δικτυακές κοινότητες είναι στην πραγματικότητα η αναγκαία υποδομή για την ύπαρξη της κοινότητας, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να χαρακτηριστούν αυτά καθαυτά ως δικτυακές κοινότητες (Reingold, 1993; Harasim, 1995; Riel, 1996; Jones, 1997; Oren, 2000). Η αναζήτηση λοιπόν του ενοποιητικού παράγοντα μετατοπίζεται στον τρόπο χρησιμοποίησης του λογισμικού και στα προβλήματα που καλείται να λύσει η χρησιμοποίησή του. Το άτομο που κατασκευάζει τη δικτυακή κοινότητα οφείλει να καθορίσει εκ των προτέρων τα είδη των αλληλεπιδράσεων που είναι σημαντικά για την κοινότητα (Preece, 2000; Garber, 2004). Οι αλληλεπιδράσεις αυτές οδηγούν στην κοινωνικοποίηση των μελών και ο σχεδιασμός τους ορίζει την κοινότητα, τη διαφοροποιεί από άλλες και της δίνει συγκεκριμένη ταυτότητα (Oren, 2000).

Η αρχική ανάλυση της βιβλιογραφίας έδειξε ότι μια γενική αντίληψη αναφορικά με την έννοια της κοινότητας και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να συγκροτηθεί δεν υπάρχει. Αναφέρονται πολλά διαφορετικά είδη κοινοτήτων ανάλογα με τους λόγους για τους οποίους συγκροτείται κάθε κοινότητα και ανάλογα με το πεδίο δράσης το οποίο προσπαθεί να καλύψει. Επίσης, κάθε φορά προβάλλονται ως πιο σημαντικοί διαφορετικοί ενοποιητικοί παράγοντες, χωρίς να είναι πάντα ξεκάθαρο ποιος παράγοντας είναι ο πιο σημαντικός, όπως δεν είναι ξεκάθαρος και ο τρόπος με τον οποίο η κοινότητα θα στηρίξει τη συγκρότησή της μέσα από αυτόν. Επιπλέον, η διαρκώς αυξανόμενη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών από μία ομάδα που επιθυμεί να συγκροτηθεί ως κοινότητα και ειδικά η επαναλαμβανόμενη και συχνά άκριτη επιλογή των ίδιων εργαλείων και μέσων οδηγεί σε μια ατελείωτη περιπτωσιολογία, πολύ περισσότερο όταν ένα λογισμικό επιλέγεται ώστε η χρησιμοποίησή του από όλα τα άτομα να αποτελέσει έναν ισχυρό ενοποιητικό παράγοντα.

Μεθοδολογία Έρευνας

Για τη διεξαγωγή της έρευνας επιλέχθηκε η μεθοδολογία της Θεμελιωμένης Θεωρίας όπως αυτή προτείνεται από τον Glaser (1978, 1996) για δύο κυρίως λόγους. Καταρχήν γιατί η Θεμελιωμένη

Θεωρία προσφέρει μια μοναδική δυνατότητα για τη σύλληψη αλλαγών που συμβαίνουν σε μια εποχή που διαρκώς εξελίσσεται και επίσης γιατί η συγκεκριμένη μεθοδολογία έρευνας υποστηρίζει την ανάδειξη των προβλημάτων, όπως αυτά αναγνωρίζονται και περιγράφονται από τα υποκείμενα της έρευνας. Η διαπίστωση ότι 'όλα είναι δεδομένα' αποτελεί τον πυρήνα της μεθοδολογίας της Θεμελιωμένης Θεωρίας. Ο ερευνητής δεν γνωρίζει εκ των προτέρων τι ακριβώς ψάχνει (Glaser, 2005), αλλά ούτε και πρέπει να προεξοφλήσει την ύπαρξη μιας συγκεκριμένης απάντησης στον προβληματισμό του, ή να την επινοήσει με σκοπό να διευκολύνει την επεξεργασία των δεδομένων που θα συλλέξει. Ωστόσο, μπορεί χωρίς προκαταλήψεις, να αξιοποιήσει προϋπάρχουσες θεωρίες για το θέμα ως επιπλέον δεδομένα, τα οποία επιτρέπεται να ενσωματωθούν ακόμη στην αναδυόμενη θεωρία, εφόσον ταιριάζουν. Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε τμηματικά από το 2006 όταν διαπιστώθηκε η ύπαρξη μιας προβληματικής αναφορικά με τους ενοποιητικούς παράγοντες που καθορίζουν τη συγκρότηση μιας κοινότητας, μέχρι το 2013 όταν επαναξιολογήθηκαν συγκεντρωτικά για τελευταία φορά όλα τα δεδομένα. Η έρευνα δεν ήταν συνεχής και για κάποια χρονικά διαστήματα διακόπηκε, όταν φαινόταν ότι η ανάλυση των δεδομένων δεν απέδιδε καρπούς και η ανάλυση έπρεπε να επαναληφθεί. Τα υποκείμενα που πήραν μέρος στην έρευνα ήταν συνολικά 113 και ήταν μέλη αρκετών διαφορετικών ομάδων. Πιο συγκεκριμένα στην έρευνα πήραν μέρος 40 μεταπτυχιακοί και 35 προπτυχιακοί φοιτητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, 10 εκπαιδευτικοί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και 5 μαθητές τους, 5 διοικητές μονάδων του Ελληνικού Στρατού και 5 στρατιώτες, 5 συντονιστές ενός δικτυακού τόπου και 8 μέλη της ίδιας οικογένειας.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσα από τη διεξαγωγή ενός μείγματος ημιδομημένων συνεντεύξεων, ανεπίσημων συζητήσεων, παρατήρησης και τήρησης σημειώσεων (memos) στα οποία καταγράφονταν όλες οι ιδέες και οι πιθανοί συσχετισμοί μεταξύ τους. Η ανάλυση των δεδομένων ξεκινούσε αμέσως μετά τη συλλογή τους και αυτό συνέβαινε ταυτόχρονα με τα επόμενα βήματα της έρευνας. Η σταδιακή και διαρκής ανάλυση οδηγούσε σε κωδικοποίηση των δεδομένων και κατόπιν τα κωδικοποιημένα δεδομένα οργανώνονταν σε έννοιες και κατηγορίες. Όλη αυτή η διαδικασία καθοδηγούνταν από την μέθοδο της θεωρητικής δειγματοποίησης, όταν αποφασίζονταν ότι κάποιες έννοιες και κατηγορίες χρήζουν μεγαλύτερης διερεύνησης και εμβάθυνσης. Επίσης, η επιλογή των ομάδων προς έρευνα καθορίστηκε από τη συστηματική ανάλυση των δεδομένων. Το αποτέλεσμα ήταν η ανακάλυψη συγκεκριμένων επαναλαμβανόμενων προτύπων. Επίσης, διαφάνηκε ότι τα πρότυπα αυτά αφορούσαν γενικότερα τις διαδικασίες συγκρότησης μιας κοινότητας, ανεξάρτητα από κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά των υπό έρευνα ομάδων. Η έρευνα σταμάτησε όταν θεωρήθηκε ότι επήλθε θεωρητικός κορεσμός και κατέληξε στην ανάδειξη του τρόπου πραγμάτευσης της πληροφορίας ως κύριου ενοποιητικού παράγοντα, σε συνδυασμό με την ύπαρξη των τριών σταδίων, δηλαδή της κατανόησης, της υιοθέτησης και της εφαρμογής.

Η Θεωρία

Ο Τρόπος Πραγμάτευσης της Πληροφορίας

Ο σκοπός της εργασίας είναι να προτείνει τον τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας ως έναν νέο ενοποιητικό παράγοντα αναφορικά με τη συγκρότηση μιας κοινότητας θεωρούμενης ως μια προσδιορισμένη δομή η οποία οικοδομείται στηριζόμενη σε έναν τέτοιο καθορισμένο τρόπο. Ως τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας ορίζεται ο τρόπος με τον οποίο κάθε πληροφορία

δημιουργείται, διακινείται, επεξεργάζεται, επιβεβαιώνεται, αξιολογείται, επαναπροσδιορίζεται και χρησιμοποιείται στο εσωτερικό της κοινότητας. Ένας αυστηρά διατυπωμένος τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας επιτρέπει σε κάθε κοινότητα να οργανώσει τις δραστηριότητές της μέσα από την εφαρμογή συγκεκριμένων αλληλεπιδράσεων. Υπό την έννοια αυτή μια κοινότητα είναι μια αλληλουχία αλληλεπιδράσεων η οποία εκτείνεται στο χρόνο, διαμοιράζεται στο χώρο καθώς και συμπεριλαμβάνει και αξιοποιεί με συγκεκριμένο τρόπο κάθε διαθέσιμο ερέθισμα από το εξωτερικό περιβάλλον, κάθε πηγή πληροφόρησης και κάθε απαραίτητη τεχνολογία.

Στην πραγματικότητα, σε κάθε ομάδα υπάρχει μια μέθοδος επικοινωνίας και συνεργασίας, μια σειρά διεργασιών και αλληλεπιδράσεων, ένας τρόπος με τον οποίο «κάνουμε τα πράγματα εδώ», ένα πλαίσιο λειτουργιών και καθηκόντων. Αυτό μπορεί να γίνεται αντιληπτό ως παράδοση, ως πρακτική, ως αξίες, ως τρόπος δράσης, ως στοχοθέτηση, ως σύμπλεγμα ρόλων και διαπροσωπικών σχέσεων, με την ομάδα να επιχειρεί να στηρίξει τη συγκρότησή της σε κάποιο από τα παραπάνω. Ωστόσο, η έρευνα έδειξε ότι ενώ σε κάθε ομάδα υπάρχει ένας τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας με τα άτομα να σκιαγραφούν και να ανιχνεύουν την ύπαρξή του και τη σημασία που έχει για τη συγκρότηση της ομάδας, την ίδια στιγμή ο τρόπος αυτός δεν είναι ευανάγνωστος, άμεσα και ξεκάθαρα προσδιορισμένος, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποτελέσει ενοποιητικό παράγοντα. Σε κάθε περίπτωση υποχρέωση της ομάδας είναι να τον αντιληφθεί, να τον καταστήσει φανερό και να αποτρέψει φαινόμενα παρερμηνείας, ώστε κάθε άτομο της ομάδας να μπορεί να τον αναγνωρίσει, να τον αξιολογήσει και να μπορεί να τον εφαρμόσει. Η διαπίστωση αυτή είναι πολύ σημαντική εφόσον η συγκρότηση της κοινότητας εξαρτάται άμεσα από τον βαθμό στον οποίο τα άτομα της ομάδας κατανοούν, υιοθετούν και μπορούν να εφαρμόσουν τον επιλεγμένο τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας. Επίσης, η ομαλή λειτουργία και εξέλιξη τόσο της ομάδας, όσο και των ατόμων που την απαρτίζουν, εξαρτάται άμεσα από το συνδυασμό του σταδίου στο οποίο βρίσκεται κάθε άτομο. Μια ομάδα στην οποία όλα τα άτομα έχουν κατανοήσει τον προτεινόμενο τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας, τον έχουν υιοθετήσει και τον εφαρμόζουν είναι μια ομάδα που χαρακτηρίζεται από ισχυρή ατομική δέσμευση και συλλογική συμμετοχή και αποτελεί μια συγκροτημένη κοινότητα. Κάτι τέτοιο όμως είναι δύσκολο να συμβεί. Τα άτομα δεν περνούν αναγκαστικά με διαδοχικό τρόπο και από τα τρία αυτά στάδια, αλλά ούτε και η παραμονή τους σε μια κοινότητα συνδέεται άμεσα με το στάδιο στο οποίο βρίσκονται. Υπάρχουν άτομα που δεν κατανοούν τον τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας, αλλά αντί να αποχωρήσουν μπορεί να παραμένουν μέλη της ομάδας για κάποιους λόγους, άτομα που ενώ κατανοούν τον τρόπο, δεν τον υιοθετούν και αποχωρούν ή μένουν και τον εφαρμόζουν διατηρώντας αποστάσεις και επιφυλάξεις και άτομα τα οποία έχουν κατανοήσει και υιοθετήσει τον τρόπο και προσπαθούν να τον εφαρμόσουν όσο πιο καλά μπορούν.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας φάνηκε ότι σε όλες τις ομάδες που ερευνήθηκαν υπήρχε ένας τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας ο οποίος όμως επειδή δεν ήταν ευδιάκριτος και παγιωμένος, δεν ήταν στον ίδιο βαθμό αντιληπτός από τα άτομα των ομάδων. Πιο συγκεκριμένα, σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας υποκρύπτονταν πίσω από ένα εκπαιδευτικό μοντέλο που στηρίζονταν σε εποικοδομητικές θεωρίες και προσεγγίσεις υποστηριζόμενο από κατάλληλο διαδικτυακό εκπαιδευτικό λογισμικό. Σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας υποκρύπτονταν πίσω από την εφαρμογή ενός μάλλον κοινού και συγκεκριμένου

τρόπου διδασκαλίας “θα προχωρήσω πιο κάτω στην ύλη, θα λύσω απορίες, θα εξετάσω”. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση των ομάδων που δεν είχαν καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Έτσι, σε μια στρατιωτική μονάδα ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας αντανάκλα στη διαπίστωση ότι “η εντολή του ανωτέρου είναι διαταγή, εκτελείται άμεσα και αν υπάρχει κάποια αντίρρηση ή αμφιβολία, αυτή διατυπώνεται μετά την εκτέλεση”. Όσον αφορά στη δικτυακή ομάδα των οπαδών ενός ποδοσφαιρικού σωματείου που δημιουργήθηκε μέσω της χρησιμοποίησης ενός φόρουμ συζητήσεων, ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας συνδέεται άμεσα με τον τρόπο διαχείρισης των συζητήσεων από τους υπεύθυνους του δικτυακού τόπου. Τέλος, αναφορικά με την ομάδα των μελών μιας οικογένειας, ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας συσχετίζεται με το δίκτυο επικοινωνίας που έχει επιλεγεί ως πιο λειτουργικό, ανάλογα με τη σύνθεση της οικογένειας, την ηλικία και το φύλο των μελών.

Κατανόηση

Σε όλες τις ομάδες που μελετήθηκαν υπήρχαν άτομα τα οποία δεν κατανοούσαν την ύπαρξη ενός τρόπου πραγμάτευσης της πληροφορίας στην ομάδα που δραστηριοποιούνταν. Αυτό δεν αποτελούσε ωστόσο καθαρά ατομική τους ευθύνη, εφόσον σε καμία από τις ομάδες ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας δεν ήταν ευανάγνωστος. Το αποτέλεσμα όμως αφορούσε άμεσα στην ατομική τους δέσμευση στην ομάδα, επηρέαζε τη συλλογική συμμετοχή και κατ'επέκταση τη συγκρότηση της ομάδας ως κοινότητα. Καταρχήν, όσα άτομα δεν κατανοούσαν τον τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας το έκαναν γιατί μετέφεραν αυτούσια τις αξίες, τους στόχους και κυρίως τον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας άλλων ομάδων στις οποίες είχαν συμμετάσχει και μη συναντώντας πια ακριβώς τα ίδια βίωναν μια δυσλειτουργία στη δραστηριοποίησή τους στην νέα ομάδα. Για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν είτε αυτοσχεδίαζαν, είτε κατέφευγαν σε προσωπικές επαφές για συναισθηματική κάλυψη και άμεση βοήθεια, είτε απομονώνονταν. Επίσης, είτε αναγνώριζαν άμεσα ένα πραγματικό ή φανταστικό προσωπικό έλλειμμα με αποτέλεσμα να εξιδανικεύουν τις λειτουργίες της ομάδας στις οποίες αδυνατούσαν να ανταπεξέλθουν, είτε διαστρέβλωναν τα χαρακτηριστικά και τις λειτουργίες της ομάδας υπερτονίζοντας τις προσωπικές τους αντιλήψεις και αξίες. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες περιπτώσεις: Φοιτητές οι οποίοι δεν κατανοούσαν τις εποικοδομητικές μεθόδους διδασκαλίας αδυνατούσαν να χρησιμοποιήσουν το δικτυακό λογισμικό που τις αποτύπωνε. Υπερθεμάτιζαν αναφορικά με τα πλεονεκτήματα της χρήσης του, αλλά οι ίδιοι το χρησιμοποιούσαν ως αποθηκευτικό χώρο αρχείων ή ως εργαλείο ανταλλαγής προσωπικών μηνυμάτων, ενώ ήταν άριστοι χρήστες δικτυακών τεχνολογιών και συστημάτων και αντιλαμβάνονταν τις δυνατότητές του. Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανέφεραν ότι οι μαθητές που δεν κατανοούν τον τρόπο διδασκαλίας είτε θα πελαγώσουν, είτε θα προσκολληθούν σε συμμαθητές τους για να σωθούν, είτε θα προσπαθήσουν να γίνουν αρεστοί στην ομάδα. Οι αξιωματικοί του στρατού αποφεύγουν να αναθέσουν ένα σύνθετο έργο σε κατώτερους τους οι οποίοι δυσκολεύονται να αξιολογήσουν τη σημασία μιας διαταγής και αδυνατούν να τη μεταβιβάσουν σωστά. Υποστηρίζεται ότι ειδικά οι στρατιώτες αυτοί χρειάζονται άμεση καθοδήγηση και να έχουν περισσότερη επαφή και συζήτηση με τους αξιωματικούς για να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις της μονάδας τους. Οι διαχειριστές του δικτυακού τόπου δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στους οπαδούς της ομάδας οι οποίοι δεν ζουν στην πόλη που ανήκει και αγωνίζεται το ποδοσφαιρικό σωματείο και άρα είναι αποκομμένοι από τον τρόπο προσέγγισης των θεμάτων του σωματείου από τον κύριο όγκο των

οπαδών. Οι οπαδοί αυτοί είναι που δυσκολεύονται να αντιληφθούν τον τρόπο διαχείρισης του δικτυακού τόπου και οφείλουν διαρκώς να τους ενημερώνουν μέσω προσωπικών μηνυμάτων για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να συζητούν και την ίδια στιγμή να τους προφυλάξουν από ενδεχόμενες επιθέσεις άλλων οπαδών οι οποίοι δεν συμφωνούν με τον τρόπο που παρουσιάζουν τις απόψεις τους. Στην ομάδα της οικογένειας το γηραιότερο μέλος που είναι η γιαγιά δεν μπορεί να κατανοήσει τον τρόπο επικοινωνίας των άλλων μελών και διαρκώς πιέζει κάποια μέλη για να αποσπάσει πληροφορίες με τον έναν ή τον άλλον τρόπο.

Τέτοιου είδους φαινόμενα και συμπεριφορές θέτουν σε κίνδυνο την εξέλιξη της ομάδας μέσα από τη διαρκή κινητικότητα των ατόμων που διαρκώς έρχονται και αποχωρούν, μέσα από την αμφισβήτηση του τρόπου λειτουργίας και του σκοπού της ομάδας και φυσικά δεν επιτρέπουν στην ομάδα να συγκροτηθεί ως κοινότητα.

Υιοθέτηση

Από την έρευνα διαπιστώθηκε επίσης, ότι υπάρχουν πολλά άτομα τα οποία ενώ κατανοούν ότι υπάρχει ένα συγκεκριμένος και κυρίαρχος τρόπος αλληλεπίδρασης στο εσωτερικό της ομάδας (δεν χαρακτηρίζουν τον τρόπο αυτό ως τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας), ωστόσο δεν τον υιοθετούν. Ο λόγος για τον οποίο μπορεί να συμβαίνει αυτό είναι κυρίως ότι θεωρούν τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας αναποτελεσματικό και προκρίνουν έναν δικό τους τρόπο που θεωρούν πιο πρακτικό και πιο λειτουργικό στον οποίο μπορεί να στηριχθεί η ομάδα και πιο σπάνια ότι τα άτομα αυτά προτιμούν έναν διαφορετικό τρόπο ο οποίος εξυπηρετεί αποκλειστικά δικά τους οφέλη. Για τα άτομα αυτά υπάρχουν δύο επιλογές: είτε αποχωρούν από την ομάδα εφόσον αυτό είναι δυνατόν και επιτρεπτό, είτε παραμένουν στην ομάδα και υποχρεώνονται να εφαρμόσουν τον τρόπο αλληλεπίδρασης. Η πρώτη επιλογή αφορά σε ομάδες στις οποίες η παραμονή των ατόμων δεν είναι υποχρεωτική, όπως ήταν η δικτυακή ομάδα των οπαδών. Όπως χαρακτηριστικά ανέφεραν οι διαχειριστές του δικτυακού τόπου, αν κάποιοι οπαδοί αντιλαμβάνονται τον τρόπο διαχείρισης αλλά δεν συμφωνούν, τότε θα διαγραφούν, εφόσον η συμμετοχή δεν είναι υποχρεωτική.

Ωστόσο, αυτό δεν μπορεί να γίνει αν η παραμονή στην ομάδα είναι υποχρεωτική, τουλάχιστον για κάποιο χρονικό διάστημα. Στην περίπτωση αυτή τα άτομα είναι υποχρεωμένα να εφαρμόσουν τον κυρίαρχο τρόπο αλληλεπίδρασης, έστω και αν δεν τον υιοθετούν, γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα υποστούν συνέπειες. Για το σύνολο της ομάδας η ύπαρξη τέτοιων ατόμων σημαίνει διατάραξη των ισορροπιών και απορύθμιση της λειτουργίας της. Για τα ίδια τα άτομα η υποχρεωτική εφαρμογή ενός τρόπου λειτουργίας που δεν υιοθετούν σημαίνει διατήρηση ισχυρών ατομικών στόχων συχνά ανεξάρτητων από τους στόχους της ομάδας, στήριξη σε προσωπικές τους δεξιότητες, αναζήτηση πιθανών συμμάχων και προσαρμοστική συμπεριφορά. Επίσης, τις περισσότερες φορές τα άτομα αυτά δεν είναι πρόθυμα να αντιπαρατεθούν ανοιχτά και εφαρμόζουν τον τρόπο λειτουργίας της ομάδας στον ελάχιστο απαιτούμενο βαθμό ώστε να μην δημιουργηθούν προβλήματα. Τέτοιες περιπτώσεις ατόμων συναντήθηκαν σε όλες τις ομάδες που ερευνήθηκαν. Καταρχήν, υπήρξαν κάποιοι φοιτητές που συνεργάστηκαν με άλλους προσχηματικά, εφόσον η συνεργασία στην παραγωγή κάποιων εργασιών ήταν υποχρεωτική, γιατί αν και κατανοούσαν πλήρως την εποικοδομητικού τύπου διδακτική προσέγγιση που ακολουθούνταν, θεωρούσαν ότι δεν είναι αποδοτική και εφαρμόσιμη σε ένα μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών με ενήλικες φοιτητές. Για τον ίδιο λόγο άλλοι φοιτητές σχεδόν αρνούνταν να αποκαλύψουν σε δημόσια συζήτηση τις πρότερες

παραδοχές τους. Επίσης, από τους καθηγητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επισημάνθηκε ότι οι μαθητές που ενώ κατανοούν τον τρόπο διδασκαλίας τον ακολουθούν υποχρεωτικά, συχνά διατηρούν ατομικούς στόχους, παίρνουν ελάχιστη ικανοποίηση στο σχολείο, απορρίπτουν τον ίδιο τον καθηγητή και υπάρχει πιθανότητα να δημιουργηθούν προβλήματα συμπεριφοράς. Για το ίδιο θέμα οι αξιωματικοί του στρατού ανέφεραν ότι όσοι εφαρμόζουν υποχρεωτικά τον τρόπο διοίκησης θεωρούν το στρατό ως χάσιμο χρόνου, δεν κάνουν τίποτε περισσότερο από αυτό που τους ζητά ο διοικητής τους, είναι τυπικοί στις υποχρεώσεις τους ώστε να μην εκτεθούν οι ίδιοι και δεν δίνουν δικαίωμα υπό το φόβο της ποινής. Ακόμη, ο σύζυγος της μεσαίας κόρης της οικογένειας επισήμανε ότι αν κάποιος δεν υιοθετεί τον τρόπο λειτουργίας της οικογένειας, τότε μάλλον δεν νοιάζεται ιδιαίτερα για την οικογένεια και προτιμότερο θα ήταν να διακόψει τους οικογενειακούς δεσμούς.

Εφαρμογή

Κάτι το οποίο έγινε επίσης εμφανές σε όλες τις ομάδες που μελετήθηκαν ήταν ότι υπήρχαν άτομα τα οποία κατανοούσαν την ύπαρξη ενός συγκεκριμένου τρόπου λειτουργίας της ομάδας που συμμετείχαν, υιοθετούσαν τον τρόπο αυτό και προσπαθούσαν να τον εφαρμόσουν. Για την ομάδα αυτό σημαίνει την ομαλή λειτουργία και μεγιστοποίηση του κάθε φορά επιθυμητού αποτελέσματος και τη συγκρότησή της ως κοινότητα. Για τα άτομα σημαίνει ατομική δέσμευση, συλλογική συμμετοχή και απόλαυση της δραστηριοποίησής τους στην ομάδα. Ωστόσο, ιδιαίτερα στις πολυπληθείς ομάδες στις οποίες είτε ο τρόπος αλληλεπίδρασης δεν ήταν ευαναγνώστος, είτε δεν είχε ληφθεί μέριμνα ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες του τις λεπτομέρειες, πολλά άτομα ανακάλυψαν κάτι κοινό που τα ενώνει, στηρίχθηκαν σε αυτό και δημιούργησαν μικρότερες συμπαγείς ομάδες. Ο ενοποιητικός παράγοντας των ομάδων αυτών αποδείχθηκε εξαιρετικά ισχυρός και αν και δεν χαρακτηρίστηκε από τα άτομα ως τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας, ωστόσο περιγράφηκε ξεκάθαρα ως τέτοιος.

Όσον αφορά στους φοιτητές στη συντριπτική τους πλειονότητα ανέφεραν ότι κατανοούσαν την εποικοδομητικού τύπου εκπαιδευτική προσέγγιση, που ακολουθούνταν από τους διδάσκοντες την υιοθετούσαν και επιθυμούσαν να την εφαρμόσουν. Ωστόσο, κάτι τέτοιο δεν μπόρεσε να γίνει στο σύνολο των τμημάτων τους για τους παρακάτω λόγους. Καταρχήν διατυπώθηκαν επιφυλάξεις όσον αφορά στο σχεδιασμό συνεργατικών δράσεων με τις πιο σημαντικές να αφορούν στη διασφάλιση της αξιοπιστίας των πληροφοριών που θα διακινούνταν από τους φοιτητές, καθώς και στον τρόπο αξιολόγησης της ποιότητας των πληροφοριών. Όσον αφορά στην υλοποίηση των δράσεων, οι φοιτητές δήλωσαν ότι αυτές δεν έγινε δυνατόν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά στο σύνολο του τμήματος. Οι λόγοι ήταν ότι δεν υπήρχε πρακτικά ο τρόπος να υλοποιηθούν, εφόσον κάτι τέτοιο προϋπέθετε τη διαρκή συνύπαρξη του συνόλου των ατόμων και απαιτούσε πολύπλοκη διαχείριση υλικού, απόψεων και εργασιών. Επίσης, σχεδόν όλοι οι φοιτητές προτίμησαν να υλοποιήσουν τις αλληλεπιδράσεις με άτομα της επιλογής τους και όχι με το σύνολο του τμήματος και μάλιστα δήλωσαν ότι με τον τρόπο αυτό πέτυχαν να δημιουργηθούν μικρές συμπαγείς ομάδες στις οποίες συμμετείχαν απρόσκοπτα πετυχαίνοντας σημαντικά ακαδημαϊκά οφέλη. Ο τρόπος με τον οποίο δημιουργήθηκαν οι επιμέρους αυτές ομάδες παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον. Καταρχήν, οι φοιτητές ανέφεραν ότι με την έναρξη των σπουδών τους δημιουργήθηκαν ομάδες με κριτήρια όπως η καταγωγή, η ηλικία, το κοινό γνωστικό υπόβαθρο, οι παραπλήσιοι ακαδημαϊκοί στόχοι, η κατεύθυνση των σπουδών, οι προϋπάρχουσες φιλικές σχέσεις, η μετακίνηση με το ίδιο μεταφορικό μέσο από και

προς τον τόπο των σπουδών, τα προσωπικά ενδιαφέροντα και οι επιλογές στη διασκέδαση. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου οι ομάδες αναδιατάχθηκαν και η σύνθεση τους άλλαξε. Σύμφωνα με τους φοιτητές αυτό έγινε γιατί έχοντας ακριβώς πολύ κοινό χρόνο στη διάθεσή τους, τα άτομα των ομάδων γνωρίστηκαν καλύτερα. Η καλύτερη αυτή γνωριμία για τους φοιτητές σήμαινε ότι διαμορφώθηκε για όλους μια ξεκάθαρη εικόνα αναφορικά με τον χαρακτήρα του καθενός, αλλά και τον τρόπο που προσέγγιζαν τις σπουδές τους. Κάποιοι λοιπόν φοιτητές χαρακτηρίστηκαν ως ισχυρογνώμονες γιατί δεν δέχονταν να διαπραγματευτούν τις γνώσεις τους και ανταγωνιστικοί όταν απέκρυπταν βιβλιογραφικές πηγές, άνετοι και χαλαροί όταν ήταν έτοιμοι να συζητήσουν κάθε θέμα και να επαναξιολογήσουν τη θέση τους. Οι καινούριες ομάδες που σχηματίστηκαν είχαν ξεκάθαρο προσανατολισμό στα θέματα αυτά, ο οποίος φαίνεται μέσα από τα λόγια των ίδιων των φοιτητών:

Φοιτητής 1: *«..με τα άτομα αυτά δεν ήμασταν φίλοι κολλητοί, αλλά είχαν τη δυνατότητα να αντιληφθούν κάποια πράγματα διαφορετικά, πιο γρήγορα, είχες μια αίσθηση ότι μπορείς πιο εύκολα να δώσεις πληροφορία και να πάρεις, να ανταλλάξεις πιο εύκολα πληροφορία».*

Φοιτητής 2: *«στην ομάδα μου επικοινωνώ και αυτό σημαίνει ότι με πέντε ανθρώπους δεν χρειάζεται να χρησιμοποιήσω συμβατικές τακτικές επικοινωνίας. Και από ένα σημείο και μετά νιώθεις άνετα, είσαι σε μία ομάδα ανθρώπων που νιώθεις ότι μπορείς να πας κατευθείαν στην ουσία της επικοινωνίας και να μην χρειάζεται να περάσεις από πολλούς δρόμους».*

Αυτό που παρατηρήθηκε σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι οι μαθητές που κατανοούν, υιοθετούν και μπορούν να εφαρμόσουν την εκπαιδευτική προσέγγιση ενός καθηγητή να δημιουργούν μια ξεχωριστή συμπαγή ομάδα, χωρίς αναγκαστικά να είναι συμμαθητές στην ίδια τάξη, η οποία διατηρεί την επαφή και εκτός σχολείου δουλεύοντας με συμφωνημένο τρόπο. Ωστόσο, η σχολική μονάδα δεν μπορεί να συγκροτηθεί ως κοινότητα, εφόσον στον ίδιο χώρο συνυπάρχουν καθηγητές που κάποιοι αναζητούν την εμπειρία και την πρότερη γνώση των μαθητών ενώ άλλοι όχι, που κάποιοι ενθαρρύνουν την ανοιχτή κριτική και για άλλους είναι αδιανόητη, που κάποιοι διαμεσολαβούν στην οικοδόμηση της γνώσης ενώ άλλοι θεωρούν τον εαυτό τους αποκλειστική πηγή έγκυρης γνώσης.

Όσον αφορά στη στρατιωτική μονάδα, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν στρατιώτες που συσπειρώνονται κοντά σε κάποιον αξιωματικό του οποίου τον τρόπο διοίκησης κατανοούν, υιοθετούν και εφαρμόζουν με ευκολία. Η συμμετοχή των στρατιωτών σε μια τέτοια περίπτωση είναι δεδομένη και η απόδοσή τους είναι μεγαλύτερη από την αναμενόμενη. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα όπου ένας στρατιώτης δήλωσε ότι στο λόχο του δημιουργήθηκε μια πολύ ισχυρή ομάδα στρατιωτών με κέντρο αναφοράς έναν συγκεκριμένο αξιωματικό, επειδή όλοι εκτιμούσαν και εφάρμοζαν στο ακέραιο τον τρόπο διοίκησής του. Ο τρόπος διοίκησης που ακολουθούνταν λάμβανε υπόψη τις γνώσεις και τις εμπειρίες που έφερναν μαζί τους οι στρατιώτες ως πολίτες και επιπλέον σε δύσκολα ζητήματα γίνονταν ανοιχτή συζήτηση που όλοι μπορούσαν να πουν τη γνώμη τους, αν και ήταν γνωστό ότι την τελική απόφαση θα την έπαιρνε ο αξιωματικός τους. Το σημαντικό είναι ότι αναφέρθηκε πως οι στρατιώτες αυτοί ήταν τόσο διαφορετικοί ως άνθρωποι στην πολιτική τους ζωή, που δεν υπήρχε περίπτωση να είναι μέλη της ίδιας παρέας εκτός στρατοπέδου.

Σημαντικό επίσης είναι το παράδειγμα της εξέλιξης της δικτυακής ομάδας των οπαδών. Όταν μετά από ένα σημείο τα μέλη που παρέμειναν εγγεγραμμένα σεβάστηκαν απόλυτα τον τρόπο διαχείρισης, επέτρεψαν στον δικτυακό τόπο να εξελιχθεί σε έγκυρη πηγή ενημέρωσης για ποδοσφαιρικά θέματα, τον μετέτρεψαν σε σημείο αναφοράς για τα τεκταινόμενα στο

ποδοσφαιρικό σωματείο, δημιουργήθηκε ένα ξεκάθαρο κίνημα ιδεών και προσανατολισμού δράσεων με κατάληξη την ανάληψη της διοίκησης του ποδοσφαιρικού σωματείου από μέλη της δικτυακής ομάδας.

Συζήτηση

Ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας εντοπίστηκε σε όλες τις ομάδες που ερευνήθηκαν. Αν και δεν ονομάστηκε, ωστόσο περιγράφηκε αναλυτικά και εντοπίστηκε πίσω από άλλους φαινομενικά σημαντικούς ενοποιητικούς παράγοντες. Για παράδειγμα, η κοινή καταγωγή των ατόμων υποδήλωνε την ύπαρξη μιας κοινής πολιτισμικής προσέγγισης αναφορικά με στερεοτυπικά μοντέλα επικοινωνίας, ενώ η συνύπαρξη σε κοινό τόπο και χρόνο (διαμονή στην ίδια πόλη ή/και σπίτι/θάλαμο, μετακίνηση με το ίδιο μέσο) αναφέρονταν στη διαθεσιμότητα και τη δυνατότητα των ατόμων να συζητήσουν και κατά προέκταση να αξιολογηθεί ο τρόπος με τον οποίο κάθε άτομο διαχειρίζεται εμπιστευτικές πληροφορίες ή/και πληροφορίες που αφορούν στις σπουδές. Όσον αφορά στο κοινό γνωστικό υπόβαθρο, η ύπαρξη του έχει σημασία μόνο στο βαθμό που υποδηλώνει και εξασφαλίζει έναν ίδιο τρόπο σκέψης και συνεργασίας απέναντι σε μια κατάσταση ή την επίλυση ενός θεωρητικού ή πρακτικού προβλήματος. Επίσης, η κοινή ηλικιακή ομάδα ή το ίδιο φύλο είναι σημαντικά υπό το πρίσμα ότι άτομα παραπλήσιας ηλικίας και ίδιου φύλου θεωρείται ότι έχουν κοινές εμπειρίες και μπορούν να βρεθεί κοινός κώδικας επικοινωνίας και συνεργασίας. Τέλος, η ύπαρξη φιλικών σχέσεων μπορεί να αποτελέσει ισχυρό ενοποιητικό παράγοντα με την προϋπόθεση, ότι σύμφωνα με την άποψη σχεδόν όλων των ατόμων, ως φίλος εννοείται το άτομο με το οποίο υπάρχει ξεκάθαρος και συμφωνημένος τρόπος επικοινωνίας.

Πολύ σημαντικό είναι επίσης να τονιστεί ότι η ατομική δέσμευση, η συλλογική συμμετοχή και άρα η συγκρότηση της ομάδας ως κοινότητα, εξαρτώνται άμεσα από την κατανόηση, την υιοθέτηση και τη δυνατότητα εφαρμογής ενός συγκεκριμένου τρόπου πραγμάτευσης της πληροφορίας. Όπως φάνηκε από την έρευνα, δεν βρίσκονται όλα τα άτομα στο ίδιο στάδιο και αυτό επηρεάζει άμεσα τη συγκρότηση της κοινότητας. Ωστόσο, όσα άτομα βρίσκονται στο τρίτο στάδιο όχι μόνο θα αποτελούν δια βίου μέλη της κοινότητας ανεξάρτητα από το χρόνο παραμονής τους σε αυτή και ανεξάρτητα ακόμη και από την πιθανή διάλυση της κοινότητας, αλλά πολύ περισσότερο τα άτομα αυτά συνειδητοποιούν ότι σε διαφορετικές κοινότητες θα συναντήσουν διαφορετικό τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας με το γεγονός αυτό να τα επιτρέπει πιο συνειδητά να παραμείνουν, να δραστηριοποιηθούν ή να αποχωρήσουν. Πιο συγκεκριμένα, άλλος τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας θα επιλεγεί όταν η ομάδα που επιθυμεί να συγκροτηθεί ως κοινότητα είναι μια ευαίσθητη κοινωνικά ομάδα που λόγο ύπαρξης έχει τη δια βίου μάθηση και άλλος τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας θα επιλεγεί όταν η ομάδα αποτελείται από τα στελέχη μιας μεγάλης επιχείρησης που θέλει να συγκροτηθεί ως κοινότητα για να αυξήσει το γνωστικό της κεφάλαιο. Για παράδειγμα, στην πρώτη ομάδα η κατάθεση προσωπικών απόψεων και εμπειριών μπορεί να μην είναι επιτρεπτή εφόσον μπορεί να διαταράξει την ομαλή λειτουργία μέσα από τη δημιουργία προσωπικών αντιπαραθέσεων, ενώ στη δεύτερη ομάδα να επιβάλλεται ως διαδικασία ανταλλαγής καλής πρακτικής.

Από την έρευνα φάνηκε επίσης μια δυσκολία να συγκροτηθούν μεγάλες ομάδες ως κοινότητες. Πιο συγκεκριμένα, δεν υπήρξαν στις μεγάλες ομάδες διαδικασίες οι οποίες να αποτυπώνουν και να δίνουν τη δυνατότητα εφαρμογής ενός επιλεγμένου τρόπου πραγμάτευσης της πληροφορίας. Ουσιαστικά το πρόβλημα ήταν η ύπαρξη μιας μεγάλης ανομοιομορφίας στον

τρόπο με τον οποίο διατυπώνονταν, διακινούνταν και αξιολογούνταν οι διαθέσιμες πληροφορίες. Ωστόσο, φάνηκε επίσης ότι μέσα στις μεγάλες ομάδες δημιουργήθηκαν άλλες μικρότερες οι οποίες προέκριναν στο εσωτερικό τους έναν επιλεγμένο τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας και συγκροτήθηκαν πάνω σε αυτόν. Τα κριτήρια ένταξης σε μια τέτοια ομάδα αφορούσαν σε ένα συμφωνημένο μοντέλο επικοινωνίας, συνεργασίας, ανταλλαγής και αξιοποίησης πληροφοριών. Απόκλιση, διαφοροποίηση, ή μη εφαρμογή του μοντέλου σήμαινε αυτόματα διαταραχή των προσωπικών σχέσεων και αναδιάταξη των μικρών ομάδων.

Τέλος, το ερώτημα δεν είναι πια αν μια κοινότητα μπορεί ή/και επιβάλλεται να έχει και δικτυακή υπόσταση, αλλά τα κριτήρια με τα οποία θα επιλεγθούν κάθε φορά τα απαραίτητα μέσα και εργαλεία. Το μέσο που θα επιλεγθεί για να βοηθήσει στη συγκρότηση μιας ομάδας ως κοινότητα οφείλει να υπηρετεί ένα συγκεκριμένο πρότυπο διαχείρισης πληροφοριών, χωρίς όμως να διαφαίνεται ότι η ύπαρξη και μόνο ενός μέσου μπορεί να πετύχει την επιθυμητή συγκρότηση.

Περιορισμοί Της Έρευνας

Ο τρόπος πραγμάτευσης της πληροφορίας είναι μια αναδυόμενη θεωρία που προσφέρει ευκαιρίες για μελλοντική έρευνα σε πολλές διαφορετικές κατευθύνσεις. Σε κάθε περίπτωση η Θεμελιωμένη Θεωρία δεν είναι ποτέ ολοκληρωμένη και μένει ανοιχτή σε τροποποιήσεις. Η προτεινόμενη προσέγγιση μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να προσαρμοστεί μέσα από τη διαρκή σύγκριση των συγκεκριμένων δεδομένων με νέα δεδομένα που θα προκύψουν από έρευνες για τον τρόπο που λειτουργούν άλλες ομάδες και υπό το πρίσμα διαφορετικών επιστημών, όπως η κοινωνιολογία, η ψυχολογία, η παιδαγωγική.

Επίσης, πρέπει να επισημανθεί ότι μέσα από τη διαδικασία της θεωρητικής δειγματοποίησης πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι ομάδες που θα επιλεγθούν να εμφανίζουν κάποιες μεγιστοποιημένες διαφορές. Ο παράγοντας αυτός λήφθηκε υπόψη και έτσι για παράδειγμα μελετήθηκαν ομάδες στις οποίες η συμμετοχή ήταν είτε υποχρεωτική, είτε προαιρετική, ομάδες στις οποίες ένα δικτυακό λογισμικό χρησιμοποιούνταν επικουρικά και ομάδες στις οποίες η λειτουργία της ομάδας στηρίζονταν αποκλειστικά στη χρησιμοποίηση του λογισμικού, ομάδες στις οποίες υπήρχε αυστηρή ή και ανύπαρκτη ιεραρχία, καθώς και ομάδες στις οποίες είτε περίσσευε το συναίσθημα, είτε ήταν απρόσωπες. Ωστόσο, στις ομάδες αυτές θα μπορούσε να έχει γίνει πιο αντιπροσωπευτική επιλογή των υποκειμένων, για παράδειγμα να υπάρχουν αξιωματικοί όλων των βαθμίδων και φοιτητές όλων των ετών. Επιπλέον, ενδιαφέρον θα ήταν αν συνέβαινε κάποια από τα υποκείμενα της έρευνας να δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα σε περισσότερες από μία από τις ομάδες που μελετήθηκαν, κάτι που όμως δεν συνέβη.

Επιλογές

Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η παρούσα έρευνα είναι ότι η πρόταση να θεωρηθεί μια κοινότητα ως δομή που στηρίζεται σε έναν επιλεγμένο τρόπο πραγμάτευσης της πληροφορίας είναι και θεωρητικά υποστηρίξιμη, αλλά και λειτουργική. Είναι θεωρητικά υποστηρίξιμη εφόσον το συγκεκριμένο συμπέρασμα οικοδομήθηκε σταδιακά μέσα από τη διαρκή σύγκριση και ανάλυση των δεδομένων, όπως αυτά παρουσιάστηκαν και τεκμηριώθηκαν από τα υποκείμενα της έρευνας. Επίσης, είναι λειτουργική εφόσον επιτρέπει τη θεώρηση της έννοιας της κοινότητας με έναν συγκεκριμένο τρόπο, αλλά και επειδή προτείνει έναν τρόπο συγκρότησης και αξιολόγησης κάθε κοινότητας, άσχετα με τους αρχικούς λόγους για τους οποίους αυτή συγκροτείται και την τελική μορφή που μπορεί να έχει.

References

- Conrad, D. (2002). 'Deep in the hearts of learners: insights into the nature of online community', *Journal of Distance Education*. Retrieved February 02, 2005 from:
<http://cade.athabasca.ca/vol17.1/conrad.html>
- Garber, D. (2004). 'Growing virtual communities', *International Review of Research in Open and Distance Learning*, Retrieved January 05, 2005 from
<http://www.irrodl.org/content/v5.2/technote4.html>
- Glaser, B. (1978). *Theoretical sensitivity: advances in the methodology of grounded theory*. California: *The Sociological Press, Mill Valley*.
- Glaser, B. G. (1996). *Origins of grounded theory*. Edited transcript of proceedings of a grounded theory workshop conducted by Dr Barney Glaser in Christchurch, New Zealand
- Glaser, B. G. (2005). *Grounded Theory Perspective III: Theoretical coding*, Sociology Press Mill Valley, CA.
- Harasim, L. (1995). 'Networks: Networks as social space', in L. Harasim (Ed.) *Global networks: Computers and international communication* (pp. 15-34). Thousand Oaks, CA: *Sage*.
- Hare, A. P., & Davies, M. F. (1994). 'Social interaction', in A.P. Hare, H.H. Blumberg, M.F. Davies & M.V. Kent (Eds.). *Small group research: A handbook* (pp. 169-193), Norwood, NJ, *Ablex*.
- Jones, S. G. (Ed.) (1997) 'Virtual culture: identity and communication in cyber society', Thousand Oaks, CA, *Sage Publications*.
- Kowch, E., & Schwier, R. (1997). 'Characteristics of technology-based virtual learning communities', Retrieved January 05, 2005 from
<http://www.usask.ca/education/coursework/802papers/communities/communities.htm>
- Lave, E., & Wenger, E. (1991). 'Legitimate peripheral participation in communities of practice', Cambridge, *Cambridge University Press*.
- Oren, A., Nachmias, R., Mioduser, D., & Lahav, O. (2000). 'Learnnet-A model for virtual learning communities in the world wide web', *International Journal of Educational Telecommunications*, 6 (2), pp. 141-157
- Preece, J. (2000). *Online communities: Designing usability, supporting sociability*, New York, J. Wiley & Sons
- Riel, M. (1996). 'The Internet: A land to settle rather than an ocean to surf and a new "place" for school reform through community development', Available at
<http://gsh.lightspan.com/gsh/teach/articles/netasplace.html>
- Rheingold, H. (1993). *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*, New York, Harper Collins
- Scholer, D. (1996). *New community networks: Wired for change*, Reading, MA, Addison-Wesley Publishing Schrage, M. (1990) *Shared Minds: The New Technologies of Collaboration*, New York, Random House
- Stahl, G. (2000). 'Collaborative information environments to support knowledge construction by communities', *AI & Society*, 14, 1-27, Retrieved January 05, 2005 from
<http://www.cis.drexel.edu/faculty/gerry/cscl/papers/ch04.htm>
- Wellman, B. (1997). 'An electronic group is virtually a social network', in S. Kiesler (Ed.) *Culture of the Internet* (pp. 179-205), Mahwah, NJ, Lawrence Erlbaum

- Wenger, E. (1998). *Communities of practice learning, meaning and identity*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Wilson, B., & Ryder, M. (1996). 'Dynamic learning communities: An alternative to designed instructional systems', *Educational Technology Research and Development*, Available at <http://carbon.cudenver.edu/~mryder/dlc.htm>.
- Yates, J., & Orlikowski, W. (1992) 'Genres of organizational communication: A structural approach to studying communication and media', *Academy of Management Review*, 17 (2), pp. 299-326.